

Pozdrávljena bódi, cerkvica na góri,
 Samótno stojéca na vrhu pečin!
 Ter zvón mi pozdrávljen, ki v sómračnej zóri
 Odmévaš od némih, dremótnih ravín!

A. Šč—c.

Déd in vnuk.

(Iz ruskega.)

V nekej vasíci je živel starec. Da-si mu je bilo užé dobrih 80 let, vendar je bil še dosti zdrav čvrst in krepák.

Nihče mu ni ukazoval, da naj dela, ali brez dela ni mogel starec živeti. Od ranega jutra do poznega večera je pridno delal, kakor da bi bil še v svojih najboljših letih. V pomládi je kopal v vinogradu ali je pa odsekaval suhe veje z ovôčnih dreves, obrezaval mlada drevesca, pripravljaj njive za jaro setev, trebil travnike in senožeti, ter zasajal žive meje. Po leti je hodil po polji in travnikih ter opravljaj to in óno, kakor mu je najbolje kazalo. Po zimi je spletal košare, delaj obroče, pazil na živino in gledal, ako je vse snažno in suho po hlevih, napajal je krave, konje in ovce, zdravil bolno živino, dajal po več hrane slabejšim i. t. d. A glavna njegovaj skrb je bila, da je gledal na otroke, ako so lepo čistó umiti in snažni, ako živé skrómno in miroljubno ter ne govoré grdih rečí, kakor je to žalibog pri nekaterih otrocih grda navada. Ko je bilo kakemu otroku sedem let, dal ga je v šolo, da se naučí ondu kaj lepega in koristnega, ter je od vsacega tudi zahteval, da mu pové vse, kaj je v šoli lepega in koristnega slišal. Bil je starec zeló ljubeznjiv z otroci, a tudi strog s tacimi, ki so se grdo védli ali kaj slabega storili.

Vsi otroci v vasí, ne samo njegoví tudi drugi, imeli so starca radi in so ga sploh „dédaj“ imenovali. Prve jagode, ki so dozoréle, prvaj jabolka, prvej hruške, prvo ovočje v jesení prinesli so otroci, bodi sí moško ali žensko, preljubemu dédu v dar.

Starec je te darove rad sprejemal, pohvalil otroke in jih vprašal po očetu in materi, peljal jih je potem v sadovnjak, ter jim dovolil, da si sme vsak odtrgati z ovočnega drevja, kar se mu najbolj zdi po volji. Potem jih še podučí, da naj bodo pošteni, dobri in pobožni, ter jih naposled prijateljsko spremi do vrat.

Neke zime se je starec spravljaj na sejem v mesto, ki je bilo dobrih deset kilometrov daleč od vasí, v katerej je živel starec. Njegov vnuček, deček okoli štírih letih, prosil ga je, naj bi ga vzel s seboj v mesto.

„Bodi ti!“ reče déd, „pa idi z menoj.“ In vzel ga je starec s seboj v mesto. Na sejmu je nakupil ded mnogo različnih stvarí, posodja in orodja. Vnuk mu je bil povsod za petámi in zeló vesel lepih stvarí, ki jih je videl na prodaj. Ded mu je kupil rudeč pas in lepe rokavice z zelenim obšítom. Ko sta se domóv vračala, razgovarjala sta se po potu, kako se bodo ostali otroci razveselili lepih daróv, katere jima bosta prinesla. Takó se razgovarjajoč, zakasnila sta: noč je nastala. Nu, to ni deda dosti skrbelo, pot mu jé bil znan, in nikogar se mu ni bilo treba batí.

Tako sta šla dalje. — Ali najedenkrat se vzdigne veter, ki je vsak trenotek postajal silnejši ter se naposled izpremení v strahovit vihar. Gozdi so zašumeli,

šibko drevje se je vpogibalo skoraj do tal in sneg je neslo po zraku, da ni bilo mogoče naprej. Kmalu je bilo vse zametano s snegom, da ni bilo poznati, kje je pot in kje ga ni. Mračilo se je, in kmalu nastane taka temà, da ni bilo videti prsta pred očmi. Pač bi bilo dobro, ko bi bila užé skoraj domá.

Ded, kateremu je bila vsa okolica dobro znana, sklene po bližnici jo udariti, in res požene konja skozi gozd. Vse se mu je zdelo znano in bati se mu ni bilo ničesar. Ali jedva so jo udarili skozi gozd, jele so se konju nogé pogrezávati v sneg, iz katerega jih je komaj izvlekel. To je konja zeló utrudilo, ne more naprej in — obstane. Starec stopi raz saní, gleda na vse strani, méri sneg z bičem, ali — o Bog! pravi pot sta izgrešila in ni bilo mogoče ne naprej ne nazaj.

Vihar je postajal vedno hujši in je razmetaval sneg na vse strani, kakor da bi se igral z njim. Otrok se začne jokati. Strah ga je bilo, in tudi zeblo ga je.

Zdajci se zaslišijo skozi žvižgajoči vihar v črnej noči volčji glasovi. Vse bliže in bliže je bilo slišati grozovite volkove, in — zdelo se je starcu, da so komaj kakih sto korakov oddaljeni od njega.

Ded probledí. Lasjé se mu jéžijo na glavi, ko pomisli, da ju čaka tu gotova smrt. Ali jima je zmrzniti od prevelikega mraza, ali pa biti žrtva gladnim volkovom. Rešitve ni nobene. — Da bi zavrnil volkove na drugo stran od sebe, izpreže konja, ošine ga nekolikokrat z bičem ter ga prepustí v božjo milost. Konj zdirjá. Za njim steéé tudi psiček, ki se je s starcem vozil na sanéh.

Voléje rjôvenje se je zdaj slišalo v daljini, potem se je izgubljevalo zmirom dljé in dljé, dokler se naposled popolnem ne izgubí. Takó opróstén jedne nesreče, vidi starec, da se ne more iznebiti druge.

„Ded, dragi moj ded! zebe me, zeló me zebe!“ vpíje vnuk na sanéh z zobmi škripajoč.

Zdaj se ded spómne, da se tudi njemu udje krčijo od mraza, ali bodi si temu kakor mu drago, naj si tudi umrje, da bi le rešil malega vnuka strašne smrti.

Ne pomišlja se dolgo. — Stopi malo na stran, razgrne sneg in izkoplje globoko jamo po dolgosti. Na dno jame dene nekoliko slame, sleče si kožuh, ovije yanj ubozega otroka, naredi mu križ na čelo, usta in prsi, ter ga položi v jamo. Potem prevrne saní nad njega, a on sam, ostavši malo ne v samej srajci, pade na kolena in moli: „O dobri Bog nebeški! Sprejmi mojo dušo v svoje svete roké in reši nedolžno dete grozovíte smrti!“ — A dete pod sanmí se jokajoč kliče starca k sebi: „Ded, dobri moj ded! kaj delate? Od mraza bote zmrznili. Umrli bote! Ded! tukaj k meni se vlezíte, tukaj pri meni je gorkó; obá bova imela dosti gorkote!“ —

Ali starec ga neé slišati, neprestano moli k Bogú, ponavljajoč one iste besede. Zdaj mu glas zastaja, vedno slabejše in slabejše izgovarja besede, naposled še reče s slabim glasom: „Z Bogom, dete! Bog naj te varuje!“ — To rekši, leže v sneg in — omolkne. Burja neprestano tuli in čudno suče snežinke po zraku. Huje in huje mete s snegom, da se niti nebó ne vidi. Drevesa so se vila, kakor da bi jokala v tej temnej, strahovitej noči. Zopet začné dete pod sanmí jokati in z milim glasom prosi deda, da naj pride k njemu in se vleže poleg njega.

V tem volkovi, ugledavši konja in psička, zaženó se za njima, da bi ju dohiteli. Ali konj najde pot in z vso svojo močjó udari po njem naravnost v

vas. Psiček niti koraka ni zaostajal za njim, ali od strahú je cvilil, da se je na daleč in široko razlegalo. To je krvoločne volkove še bolj razdražilo. Evo jih, užé so blizu konja. Ubogi psiček skoči od strahú k višku, poprime se konjske grive popnè se konju na vrat ter se ga čvrsto drži z zobmi. A konj od bolečine in od strahú pred volkovi, dirjá kakor bésen vedno naprej. Volkovi malo zaostanejo. Konj je užé v vási, užé stoji pred hišo, skoči k vratom, silno zarezgetá in z nogami bije ob vrata.

Takój ga slišijo v hišo. — „Hvala Bogú, ded je domá!“ zavpijejo vsi, ki so bili v hiši, ter tekó pred vrata. Ali kako se ustrašijo, ko ugledajo samega konja! Nobeden ne umeje, kaj se je zgodilo s psičkom, ki se je še vedno čvrsto držal z zobmi konjskega vratú. Nekateri mislijo, da je pes stékel in rekó, naj se pobije. Ali v tem trenutku skoči psiček s konja in mu začnè lizati nogé, kakor bi se mu hotel zahvaliti za svoje življenje. Potem se začnè tudi ljudem prilizovati.

Vsi izprevidijo, da pes ni stékel, in da se je velika nesreča mogla prigoditi. Ne pomišljajo se dolgo. Takój se napravijo, da gredó iskat deda in ubogo dete. Nekaj ljudi zajezdí konje, vzamejo luči, samokrese in sekire ter otídejo. Psiček je vedno tekel pred njimi, najpred po vozem potu, potem krène v stran po snegu celincu — naravnost v gozd. Tu je nekaj časa poslušal in iskal sledú. Naposled se ustavi pred velikim kupom nametanega snegá in jame s tacami sneg odmetavati. Izpod snega se je slišalo ječanje in jók ubozega deteta. Vaščani v hipu razmečejo sneg, ugledajo prevrnene saní in pod njimi živega otroka, ki je bil zdrav in gorko ovit z dédovim kožuhom.

„Kje je ded? — Govóri brž, kaj se je ž njim zgodilo!“ vprašajo vsi ter ne morejo strpeti, da bi jim dete odgovorilo.

„Bil je tukaj nekjé ter je neprestano molil Bogá; jaz sem ga klical k sebi, ali on ni hotel k meni; ne vem kam se je dejal; volkovi so tukaj mimc rjovéli . . .“

„Lisko! mali Lisko! daj, pokóplji še malo po snegu, išči, daj, išči!“ vpili so vsi nad psičkom, prijemši ga za tace in mu jih v sneg pomolivši. Psiček, kakor bi razumel njih prošnjo, začne takój sneg grebsti nekoliko korakov dalje od njih. Vsi navalé na ta kraj, da sneg odkopljejo in vzdignejo deda. Bil je mrtev ubogi ded. Vzeli so ga in odnesli domóv, a ne v gorko sobo, nego pustili so ga zunaj v hladnej veži in so ga začeli s snegom tréti. Ni bilo videti niti najmanjšega znamenja kacega življenja v njem. Teró ga vedno bolj in bolj, in glej! koža kakor da bi postajala rudečejša.

„O blaga duša! dragi ded!“ vpile so ženske jokajoč se v veži, „teríte ga še, teríte, znabiti da se oživí!“

In glej, toplota se razširi po starčevem telesu, starec globoko vzdahne in — odprè oči.

„Živ je! živ je!“ — zavpijejo vsi, nesó ga v sobo ter ga gorko pokrijejo. Ní še pretekla dobra ura in ded izpregovorí; a po pretečenih dveh dneh je bil užé na nogah.

Po vsej vási je bila velika svečanost. K dedú so dohajali ljudjé od malega do velicega, da ga vidijo in mu čestitajo na prečudnej otetbi.

In ko pride nedelja, šli so vsi prebivalci male vasi, po končanej službi božjej, okoli oltarja, da blagodarujejo Bogú, ki je rešil starca in njegovega vnuka gotove smrti.

V Rusiji, kjer se je to dogodilo, razprostirajo se po nekaterih krajih nepregledne planôte, ki se stepe zovó. Na teh stepah se prikažejo, večkrat iznenadoma, tako hudi viharji, da s snegom prekrijejo vse, kar je živega v tem hipu zunaj na prostem, — to je ravno takó, kakor strašni vihar Samum v afrikansej puščavi Sahari.

(„Golub, list za srbsko mladino.“)

Nevesta sneženega možá.

V nekej vasici je živel krojač Pavel s svojo deset let staro hčerko, Milko. Milkina mati je bila užé leto poprej umrla. Oče Pavel ni imel družega premoženja nego ubožno bajtico in to, kar si je z rokama pri svojem rokodelstvu zaslužil. — Da-si sta bila ubožna, vendar sta bila Bogú udana, pobožna in zadovoljna. Milka je gospodinjala, kakor jo je bila nje dobra mati naučila, a zraven je tudi pomagala očetu pri njegovem rokodelstvu pridno delati. O dolgih zimskih večerih je pridno šivala in drugim ljudém gorke nogavice pletla, kar se je bila v šoli za ženska ročna dela izučila. Oče in hčerka sta živela v ljubezni in zadovoljnosti vsem vaščanom v izgled in izpodbudo. — Ali kakor na svetu vsaka reč le kratek čas traje, tako se je tudi zadovoljno življenje našega krojača in njegove hčerke kmalu izpremenilo v nesrečo, žalost, pomanjkanje in veliko uboštvo. — Nastala je po deželi velika draginja, zaslužka je bilo malo in vrhu tega še nastopi nenavadno dolga in huda zima, kakoršne najstarejši ljudje pómneli niso. Snegá je bilo na debelo in pritisnil je hud mraz. Užé to je bilo dosti nadlog za ubozega očeta in hčerko; ali največja nesreča še le pride v hišo s tem, da oče zbolí; oči so mu otemnele in se mu hudo vnele. Moral je prenehati od dela in tako ni mogel niti sebi niti svojej hčerki potrebnega živeža kupiti. Vzdihoval je pogostoma siromak: „O jaz ubogi človek! ako oslepím, kaj bode potem z mojo ubogo hčerko? Kako se bodeva preživela?“ —

Pomanjkanje in druge nadloge so ju začele vedno bolj pritiskati. Uboštvo je priklopelo do vrhá. Dobra Milka je še s pletenjem in šivanjem po nekoliko zaslužila ali vse je bilo premalo, da bi bila v teh zeló žalostnih časih sebe in svojega ljubega očeta preživela. Primanjkovati jima je začelo denarjev, potem živeža in tudi drugih stvari. Poprodala sta užé mnogo pohištva in drugih malenkosti. Naposled je prodala Milka še celó nekoliko svoje obleke, svoje zadnje nogavice in jedine čevljice, da bi kupila kruha in zdravil svojemu ubožnemu, bolnemu očetu. Rada hodi po zimi bôsa po snegu in mrazu, da bi le ljubemu očetu olajšala njegove težave in bolečine. —

A kako vi, otroci, povračujete dobrote svojim staršem, vi, ki imate vsega v izobilju, ter vam ni treba prestajati niti najmanjšega trpljenja?!

Ko je šla Milka necega dné zopet bôsa v hudem mrazu po snegu, da bi dobila živeža in zdravil ljubemu očetu, pride ob cesti v bližnjo vas mimo trôpe dobro oblečenih otrok, ki so veselo vriskajoč znašali sneg skupaj, da bi naredili sneženega možá. — Ko dečki ugledajo ubogo, bosonogo Milko, zakrohota se in jeli so se norčevati ž njo. Neusmiljeno mečejo sneženene kepe vanjo, zapró jej pot, stopijo se okoli nje, priklanjajo se jej in jo zaničljivo imenujejo „nevesto sneženega možá,“ — a to zaradi tega, ker je sirota morala bôsa hoditi po snegu in toliko mraza prestajati iz ljubezni do svojega očeta.